

"ביוונים נלחמנו ולנו הניצחון..."

לכבוד חנוכה: השפעת השפה היוונית על העברית

מתוך אתר השפה העברית [/http://www.safa-ivrit.org](http://www.safa-ivrit.org)

השפה היוונית, אחת משפות התרבות החשובות, השפיעה רבות על העברית. בסך הכול חדרו לעברית מיוונית, בין ישירות ובין בעקיפין, כמה אלפי מילים.

דוגמאות למילים שמקורן ביוונית*:

כלי: אוויר, אורלוגין, איסטניס, אלכסון, בסיס, דוגמה, דיוקן, **הדיוט**, זוג, חלודה, מסתורין, נימה, סימן, סנטר, ספג, פז, לפייס, פֶרֶס, לפרוץ.

בניין: אצטבא, ארכיטקט, בימה, גזוזטרא, דיוטא, וילון, חומה, טרקלין, כלונס, מלט, ספסל, פסיפס, פרגוד, פרוזדור, קמין, קרון, קתדרה, תריס.

דת ופילוסופיה: אזוטרי, אסכולה, אפיקורוס, אצטגנין (אסטרולוג), הגמון, מסתורין, סנהדרין.

ערים ומבנים: אטליז, אנדרטה, נמל, סמטה, מטרופולין.

כלים: אזמל, דפוס, מכונה, נרתיק, סכין, ספוג, ספל, עוגן, פנס, פנקס, קומקום, קיתון, תיק.

אוכל: אטריות, סופגניות.

לבוש: אצטלה, סודר, סנדל.

מנהל: אוכלוסיה, אחראי, אנדרלמוסיה, ארכיון, טופס, טמיון (=אוצר), נימוס, ערכאות, פולמוס, פומבי, פרהסיה, פרנס, קונדס, קלפי, קנוניה.

מסחר: גרוטאות, ממון, סיטונאי, פרנסה, פרקמטיה (פרקמטיא).

משפט: אפוטרופוס, סנדק, סנגור, פרקליט, קטגור, לקטרג.

עולם הצומח: איריס, אספרגוס, הרדוף, כרוב, מלפפון, שזיפים.

ספורט: אצטדיון, אתלט, מרתון.

צבא: אסטרטגיה, בליסטראות (ובליסטיקה), טכסיס וטקטיקה, קברניט.

תיירות: אכסניה, פונדק.

תרבות: אנקדוטה, בימה, המנון, פיוט, תיאטרון.

*רשימה חלקית, בעיקר של מילים שחדרו לעברית בתקופה העתיקה

השפעות היוונית על הדקדוק העברי

קידומת א-

מילים יווניות הפותחות בעיצור שוואי אינן ניתנות להגייה בעברית. כאשר מילים יווניות כאלה חדרו לעברית, הוסיפו לפני העיצור השוואי אות א בתוספת תנועה. כך נוצרו מילים כגון: אסטרטג, אסכולה, אספרגוס, אפלטון, אצטבה, אצטדיון, אצטרובל ועוד. לעיתים נוספה אל"ף גם למילים הפותחות במקור בתנועה, כגון: אכסניה (xenia), אלכסון (loxos). בימינו קל יותר לדוברי העברית להגות מילים כאלו, ולכן בחלק מהמילים כבר לא נהוגה היום האל"ף (למשל במילה ספורט - שנהגתה פעם אספורט).

משגים, ביטויים וצירופי מילים (רבים מהם מתוך סיפורי המיתולוגיה היוונית)

חוקים דרקוניים, חרב דמוקלס, חי על האולימפוס, שלוה אולימפית, עבודה סזיפית, עקב אכילס, תיבת פנדורה, סוס טרויאני, שותק כמו ספינקס, תסביך אדיפוס, חוט אריאדנה, ייסורי טנטלוס, פאניקה, נרקסיזם, כרונולוגיה, אוקיאנוס, היפנוזה, סירנה, נקטר, ארוס, אטלס, ועוד ועוד...

ערכה ועיצבה: רותי בשרי